

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/16/2016
Identifikačné číslo spisu: 4015201003
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:4015201003.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci navrhovateľky : K. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, zastúpenej: JUDr. Peter Harakály, advokát, Mlynská 28, Košice, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sd/344/2015-17 zo dňa 14.decembra 2015, v konaní o invalidný dôchodok, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sd/344/2015-17 zo dňa 14.decembra 2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľke sa náhrada trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 23Sd/344/2015-17 zo dňa 14. decembra 2015 podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 31.07.2015 v spojení so zmenovým rozhodnutím zo dňa 04.11.2015, ktorým bola podľa § 70 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. Z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zamietnutá žiadosť navrhovateľky o priznanie invalidného dôchodku od 24.12.2010, pretože podľa posudku posudkového lekára Sociálnej poisťovne, pobočky Levice, je naďalej invalidná podľa § 71 ods. 1 na účely § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení. Zároveň nepriznal navrhovateľke náhradu trov konania.

Krajský súd rozsudok odôvodnil tým, že navrhovateľke bol rozhodnutím odporkyne zo dňa 05.04.2013 priznaný invalidný dôchodok od 13.12.2011 podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, nakoľko sa stala invalidnou v období, v ktorom bola nezaopatreným dieťaťom a mala trvalý pobyt na území Slovenskej republiky. Na to, aby nezaopatrenému dieťaťu mohol súčasne vzniknúť nárok na invalidný dôchodok aj podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, musí mať už v čase posudzovania zdravotného stavu posudkovým lekárom aj status poistenca. Keďže navrhovateľka dodatočne zaplatila poistné podľa § 142 ods. 3 písm. c/ zákona o sociálnom poistení na dobrovoľné dôchodkové poistenie

až dňa 01.06.2015, a to za deň 02.09.2010, nezískala spätne status poistenca na účely posúdenia invalidity aj podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nakoľko toto jej poistenie nevzniklo do 13.03.2013, teda do dňa zisťovacej lekárskej prehliadky posudkovým lekárom, ktorý ju uznal invalidnou podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka včas odvolanie prostredníctvom splnomocneného advokáta, ktoré odôvodnila tým, že spĺňa podmienku postavenia poistenca podľa § 6 zákona o sociálnom poistení, keďže dodatočne zaplatila poistné za požadované obdobie. Poukázala na to, že zákon o sociálnom poistení umožňuje doplatiť poistné na dôchodkové poistenie aj dodatočne za predchádzajúce obdobie a preto tvrdenia odporkyne i závery krajského súdu založené na povinnosti zaplatiť poistné vopred, nie sú v súlade s týmto zákonom. Navrhovateľka preto navrhla, aby odvolací súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že napadnuté rozhodnutie odporkyne zruší a vec jej vráti na nové konanie. Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľky písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p. a § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok) preskúmal rozsudok krajského súdu a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O. s. p. v spojení s § 250s O. s. p.), dospel jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený viac ako päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 27.06.2017 (§ 156 ods. 1 a 3 O. s. p.).

Odvolací súd zo súdneho spisu i z posudkového spisu odporkyne zistil, že na základe žiadosti navrhovateľky zo dňa 13.03.2013 a odborného posudku vypracovaného posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne, pobočky Levice, bol navrhovateľke rozhodnutím zo dňa 05.04.2013 priznaný invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 2 a § 82 zákona o sociálnom poistení odo dňa 13.12.2011 v sume 287,60 €, ktorý bol ďalšími rozhodnutiami ku dňu 01.01.2012 a 01.01.2013 valorizovaný. Podľa záverov odborného lekárskeho posudku tvoriaceho podklad vyššie uvedeného rozhodnutia odporkyne bola miera poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť určená v rozsahu 100%, pričom za rozhodujúce zdravotné postihnutie bolo lekárom určené ochrnutie všetkých štyroch končatín - kvadruplégia (kapitola VI., oddiel B, položka 4 prílohy zákona o sociálnom poistení). Vznik invalidity určil lekár dňom 20.03.2010 ako dôsledok úrazu - poranenia miechy.

Dňa 08.06.2015 požiadala navrhovateľka v zastúpení otcom ako opatrovníkom o priznanie invalidného dôchodku od 24.10.2010. V žiadosti sa uvádza, že navrhovateľka nikdy nikde nepracovala, povinnú školskú dochádzku ukončila dňa 30.06.2010. Otec navrhovateľky bol podľa textu podanej žiadosti informovaný o stanovisku Sociálnej poisťovne, ústredie č. BA-88261-1/2015, napriek tomu trval na podaní žiadosti a na doplatení poistného podľa § 142 ods. 2 písm. c/ zákona o sociálnom poistení, ako aj na posúdení zdravotného stavu navrhovateľky.

Rozhodnutím zo dňa 31.07.2015 odporkyňa podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení zamietla žiadosť zo dňa 08.06.2015 o priznanie invalidného dôchodku navrhovateľke od 24.12.2010 z dôvodu, že invalidný dôchodok jej podľa uvedeného ustanovenia zákona už bol priznaný odo dňa 13.12.2011.

Proti rozhodnutiu odporkyne zo dňa 31.07.2015 podala navrhovateľka v zastúpení otcom P. Z. (v podaní označený ako jej opatrovník) v zákonnej lehote opravný prostriedok, v ktorom sa uvádza, že posudkový lekár opätovne posúdil zdravotný stav navrhovateľky a určil dátum vzniku invalidity na 24.12.2010. Zároveň bolo dodatočne doplatené poistné na dôchodkové poistenie za obdobie 02.09.2010, pričom tieto skutočnosti v rozhodnutí odporkyne zo dňa 31.07.2015 neboli zohľadnené.

Odporkyňa následne vydala dňa 04.11.2015 tzv. zmenové rozhodnutie, ktorým opätovne zamietla žiadosť navrhovateľky zo dňa 08.06.2015 o priznanie invalidného dôchodku od 24.10.2010, doplnila len

odôvodnenie pôvodného rozhodnutia zo dňa 31.7.2015.

Po prejednaní veci na nariadenom pojednávaní vyhlásil krajský súd dňa 14.12.2015 rozsudok, ktorý je predmetom tohto odvolacieho konania.

Podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 72 ods. 3 zákona o sociálnom poistení poistencovi, ktorý sa stal invalidný v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, a fyzickej osobe, ktorá sa stala invalidná v období, v ktorom je nezaopatrené dieťa alebo doktorand v dennej forme štúdia a nedovŕšila 26 rokov veku, sa podmienka počtu rokov dôchodkového poistenia uvedená v odseku 1 považuje za splnenú.

Podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení fyzická osoba má nárok na invalidný dôchodok aj vtedy, ak sa stala invalidnou v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt. Nárok na invalidný dôchodok tejto fyzickej osobe vzniká najskôr odo dňa dovŕšenia 18 rokov veku. Nárok na invalidný dôchodok má aj fyzická osoba, ktorá sa stala invalidnou počas doktorandského štúdia v dennej forme, nedovŕšila 26 rokov veku a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

Podľa § 15 ods. 4 zákona o sociálnom poistení dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba môže byť fyzická osoba po dovŕšení 16 rokov veku, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, povolenie na prechodný pobyt alebo povolenie na trvalý pobyt a nemá priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 142 ods. 3 písm. d/ zákona o sociálnom poistení poistné na dôchodkové poistenie sa môže zaplatiť aj dodatočne za obdobie, počas ktorého sa fyzická osoba sústavne pripravovala na povolanie štúdiom na strednej škole alebo na vysokej škole po dovŕšení 16 rokov veku.

Z citovaných ustanovení zákona o sociálnom poistení vyplýva, že ak sa fyzická osoba, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, stane invalidnou v období, keď je nezaopatreným dieťaťom, má podľa § 70 ods. 2 nárok na invalidný dôchodok odo dňa dovŕšenia 18-teho roku veku.

Nárok na invalidný dôchodok môže nezaopatrenému dieťaťu v zmysle § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení vzniknúť už odo dňa vzniku invalidity, avšak len za predpokladu, že sa takáto osoba považuje na účely tohto zákona za poistenca (§ 6). Poistencom sa môže stať na základe dobrovoľného dôchodkového poistenia, a to najskôr po dovŕšení 16-teho roku veku.

V navrhovateľkinom prípade sa v jej prvotnom lekárskom posudku zo dňa 13.03.2013, ktorým bola uznaná za invalidnú dňom vzniku poranenia miechy - 20.03.2010 so 100%-nou mierou poklesu vykonávať zárobkovú činnosť, uvádza, že dôchodkovo poistená ku dňu posúdenia invalidity nebola. Na základe záverov uvedeného lekárskeho posudku bol navrhovateľke podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení priznaný invalidný dôchodok od dovŕšenia 18-teho roku veku rozhodnutím odporkyne zo dňa 05.04.2013. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a tým bola otázka právneho dôvodu a okamihu vzniku jej nároku na invalidný dôchodok uzavretá.

Znovu sa o tejto otázke rozhodovalo v konaní o žiadosti navrhovateľky spísanej dňa 08.06.2015, ktorá sa opierała jednak o dodatočné doplatenie poistného na jej dobrovoľné dôchodkové poistenie za deň 02.09.2010, pri vymeriavacom základe 99,27 € a tiež o lekársky posudok zo dňa 08.06.2015, v ktorom sa potvrdzuje jej pretrvávajúci zdravotný stav, ktorý sa považuje za trvalý. Ďalej autor v posudku uvádza, že „na žiadosť opatrovníka po konzultácii s dôchodkovým oddelením určujem dátum vzniku invalidity dňom 24.12.2010, t. j. dňom prepustenia z Kliniky detí a dorastu FN Nitra“. Navrhovateľka je podľa posudku naďalej invalidná podľa § 71 ods. 1 na účely § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

Posudok zo dňa 08.06.2015 nie je potvrdený ani podpísaný žiadnym posudkovým lekárom.

Opatrovník navrhovateľky bol pri podaní žiadosti zo dňa 08.06.2015 poučený o stanovisku Sociálnej poisťovne, ústredia č. BA88261-1/2015, podľa ktorého ak fyzická osoba (nezaopatrené dieťa), ktorej invalidita vznikla podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, dodatočne doplatí poistné na dôchodkové poistenie podľa § 142 ods. 3 tohto zákona až po zisťovacej lekárskej prehliadke, nezíska späťne status poistenca na účely posúdenia invalidity aj podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. V nadväznosti na toto stanovisko vydala Sociálna poisťovňa, ústredie dňa 06.05.2015 pod č. BA-88261-1/2015 usmernenie s rovnakým obsahom, určené pre útvary dôchodkového poistenia pobočiek Sociálnej poisťovne.

V súlade s uvedenými direktívami bola žiadosť navrhovateľky zo dňa 08.06.2015 zamietnutá rozhodnutím odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 31.07.2015 v spojení so zmenovým rozhodnutím zo dňa 04.11.2015, ktoré boli potvrdené aj krajským súdom.

Odvolací súd zhodne s názorom krajského súdu dospel k záveru, že odporkyňa vo veci dostatočne zistila skutkový stav a tento po právnej stránke správne posúdila. Ani odvolací súd nezistil v rozsahu podaného odvolania také vady napadnutého rozhodnutia odporkyne, resp. konania, ktoré mu predchádzalo, ktoré by odôvodňovali jeho zrušenie. Taktiež súd prvého stupňa svoje potvrdzujúce rozhodnutie dostatočne odôvodnil a v primeranom rozsahu zaujal aj stanovisko k námietkam navrhovateľky. Odvolací súd s prihliadnutím na § 219 ods. 2 v spojení s § 250l ods. 2 O. s. p. nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku, na ktoré odkazuje.

Odvolací súd dodáva, že ani pri akceptovaní ničím nezdôvodnenej zmeny času vzniku invalidity z pôvodného dátumu 20.03.2010 na deň 24.12.2010 nemožno pripustiť, aby status poistenca u navrhovateľky vznikol na základe dodatočného zaplatenia poistného na dobrovoľné dôchodkové poistenie za jeden deň (02.09.2010) niekoľko rokov po vzniku invalidity. Doplatenie poistného bolo zjavne motivované snahou rodičov privodiť navrhovateľke vznik nároku na invalidný dôchodok už odo dňa priznania invalidity a nie až odo dňa dovŕšenia 18-teho roku jej veku. S ohľadom na situáciu, v ktorej sa ocitla navrhovateľka a jej rodina po úraze, je to možno pochopiteľné, po právnej stránke však neprípustné.

Niet pochyb o tom, že zákon o sociálnom poistení v § 142 ods. 3 písm. d/ umožňuje na účely budúcich dôchodkových nárokov zaplatenie poistného na dôchodkové poistenie aj dodatočne za obdobie, počas ktorého sa fyzická osoba sústavne pripravovala na povolanie štúdiom na strednej škole. Nemožno však opomenúť fakt, že aj dôchodkové poistenie vychádza zo všeobecných princípov poistenia ako vzťahu medzi poistníkom a poisťovňou, v ktorom sa poisťovňa zaväzuje poskytnúť poistenému poistné plnenie pre prípad budúcej poistnej udalosti, o ktorej sa nevie, či a kedy nastane. Pri rešpektovaní tohto základného princípu poistenia je vylúčené, aby platne vzniklo poistenie po poistnej udalosti, teda po vzniku právneho dôvodu, na základe ktorého má poisťovňa plniť. Náhodnosť poistnej udalosti (v danom prípade vzniku invalidity), teda neistota, či vôbec nastane, je totiž v takomto prípade vylúčená.

Dodatočné zaplatenie poistného na dobrovoľné dôchodkové poistenie dňa 01.06.2015, na základe ktorého mala byť navrhovateľka dôchodkovo poistená na jeden deň 02.09.2010, podľa názoru odvolacieho súdu nemohlo mať za následok u navrhovateľky späťne získanie statusu poistenca už ku dňu prvotného posúdenia jej invalidity a privodiť jej vznik nároku na invalidný dôchodok už odo dňa, kedy sa stala invalidnou. Z tohto hľadiska bola vec po právnej stránke posúdená správne tak odporkyňou, ako aj súdom prvého stupňa. Keďže navrhovateľka ako nezaopatrené dieťa s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky v čase vzniku invalidity nemala status poistenca, nemôže jej od tohto dňa patriť invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ale až odo dňa dovŕšenia veku 18 rokov v zmysle § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

Na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že krajský súd dôvodne považoval preskúmané

rozhodnutie odporkyne za vydané v súlade so zákonom a dôvodne opravnému prostriedku navrhovateľky nevyhovelo. O zákonnosti takéhoto postupu nemal pochybnosti ani Najvyšší súd Slovenskej republiky a preto jeho rozsudok ako vecne správny podľa § 219 v spojení s § 250ja ods. 3 O. s. p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 O. s. p. tak, že ich náhradu navrhovateľke nepriznal, pretože v odvolacom konaní nebola úspešná.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok .